

XV. Kaupunginkirjasto

Kaupunginkirjaston johtokunnan kertomus v:ltä 1937¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Johtokunta. Kirjaston johtokuntaan kuuluivat filosofiantohtori A. H. Bergholm, puheenjohtajana, filosofiantohtori H. Renqvist, varapuheenjohtajana, sihteeri V. Aronen, toimistopäällikkö G. Modeen ja rouva E. Peräläinen. Kaupunginhallituksen edustajana kirjaston johtokunnassa oli rakennusmestari I. W. Udd. Johtokunta kokoontui kertomusvuonna 8 kertaa. Pääkirjaston kassan johtokunnan puheenjohtaja tarkasti 11 kertaa.

Henkilökunta. Vuoden alussa avoimena olleeseen Käpylän haarakirjastonhoitajan virkaan johtokunta nimitti tammikuun 22 p:nä rouva E. Walleniuksen, joka ryhtyi toimeensa helmikuun 1 p:nä. Vallilan haarakirjastonjohtajan virka, joka oli myöskin vuoden alussa haettavana, muutettiin kaupunginvaltuuston maaliskuun 3 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti päätoimiseksi, 8 palkkaluokkaan kuuluvaksi viraksi, jonka haltijalla on täysi päivittäinen työvelvollisuus. Tämän viran haltijaksi johtokunta valitsi huhtikuun 27 p:nä Rauman kaupunginkirjaston hoitajan M. Kannisen, joka ryhtyi toimeensa kesäkuun 1 p:nä. Kallion haarakirjaston ylemmän palkkaluokan amanuenssi A. Grönroos, joka yli kolmenkymmenen vuoden ajan oli työskennellyt kirjastossa osoittaen toimessaan mitä suurinta harrastusta ja tunnollisuutta, sai sairauden takia pyytämänsä eron ja täyden eläkkeen huhtikuun 1 p:stä lukien. Hänen sijaansa johtokunta nimitti toukokuun 25 p:nä Turun kaupungin kirjaston amanuenssin E. Thermanin, joka astui virkaansa kesäkuun 16 p:nä. Ylemmän palkkaluokan amanuenssi A. Hertz, joka runsaasti 40 vuotta oli uutterasti toimien hoitanut virkatehtäviään pääkirjaston lukusaleissa, kuoli elokuun 3 p:nä. Hänen entiseen virkaansa johtokunta valitsi lokakuun 12 p:nä filosofiankandidaatti K. Kytömaan, joka ryhtyi toimeensa saman kuukauden 16 p:nä. Pääkirjaston apulaissiivooja A. Saarela sai iän takia eron toimestaan helmikuun 1 p:nä ja ylimääräisen eläkkeen maaliskuun 1 p:stä lukien. Hänen tilalleen otettiin apulaissiivoojaksi B. Järvinen, joka aloitti työnsä helmikuun 1 p:nä. Sairaslomaa myönnettiin 34 viranhaltijalle 69 eri tapauksessa yhteensä 2,923 työtuntia. Vastaavat luvut v. 1936 olivat 35, 86 ja 6,050.

Huoneistot. Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunta pyysi kaupunginhallitukselta saada käytettäväkseen ne Käpylän kansakoulu-rakennuksessa sijaitsevat huoneistot, jotka oli luovutettu Käpylän haara-

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:ltä 1938.

kirjastolle ja lastentarhoille. Tämän johdosta kaupunginhallitus määräsi yleisten töiden lautakunnan tehtäväksi laatia erityisen, Käpylän haarakirjastolle ja lastentarhoille suunnitellun rakennuksen piirustukset yksissä neuvoin kiinteistölautakunnan, kirjaston johtokunnan ja lastentarhain johtokunnan kanssa. Näin meneteltiin ja kaupunginvaltuusto otti v:n 1938 menoarvioon määrärahan kyseisen rakennuksen aikaansaamiseksi. Koska huoneistoista johtuvat haitat erittäinkin pääkirjastossa ovat käyneet kovin vaikeiksi, lähetti kirjaston johtokunta lokakuun keskivaiheilla kaupunginhallitukselle kirjelmän, jossa selviteltiin kirjastossa vallitsevaa tilanpuutetta ja muita, toimintaa ja kehitystä ehkäiseviä epäkohtia ja laadittiin lähintä tulevaisuutta silmälläpitäen ehdotus niiden korjaamiseksi. Tämä esitys päättyi ehdotukseen, että kaupunginhallitus suosiollisesti tekisi voitavansa, jotta pääkirjastolle mahdollisimman pian rakennettaisiin uusi talo ja että ryhdyttäisiin valmistaviin toimenpiteisiin pienehkön talon rakentamiseksi Töölön haarakirjastolle sekä että kaupunginhallitus antaisi kiinteistölautakunnan toimeksi hankkia Vallilan haarakirjastolle nykyistä melkoisesti suuremman huoneiston sekä tilavan huoneiston kaupungin eteläosaan perustettavaksi aiotulle uudelle haarakirjastolle. Vuoden lopulla johtokunnalla oli tilaisuus antaa lausuntonsa muutamista tonteista, jotka mahdollisesti voisivat soveltua Töölön haarakirjaston uudisrakennuksen paikaksi.

Kirjastokurssien toimeenpanoa varten sai valtion kirjastotoimisto oikeuden kaupungille suoritettavaa korvausta vastaan käyttää pääkirjaston n.s. satusalia elokuun 15 ja joulukuun 15 p:n välisenä aikana niinä tunteina, jolloin kirjasto ei huoneita tarvinnut.

Lainausliike. Kirjojen lainauksessa ilmennyt väheneminen, joka on kirjastossa ollut havaittavissa lamakauden päättymisestä lukien, jatkui suurin piirtein kertomusvuonnakin. Vain Töölön haarakirjaston liikkeessä oli huomattavissa vähäinen lisäys. Kirjalainojen lukumäärä v. 1937 ja 1936 oli seuraava:

	1937		1936	
	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	503,559	1,472	564,557	1,651
Kallion haarakirjasto .	249,669	730	279,984	819
Töölön » .	59,088	173	57,189	189
Vallilan » .	52,138	153	59,302	196
Käpylän » .	20,630	68	21,825	72
Pasilan » .	14,067	47	15,006	50
Yhteensä	899,151	2,643	997,863	2,977

Lainauspäivien lukumäärä oli pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa 342, Töölön ja Vallilan haarakirjastoissa 341 sekä Käpylän ja Pasilan haarakirjastoissa 302. Töölön ja Vallilan haarakirjastojen lainausosastot pidettiin kesällä avoinna kaikkina arkipäivinä; ennen nämä osastot olivat kesäkuukausina olleet yleisön käytettävissä vain 3 kertaa viikossa. Päivittäinen lainausaika pysyi muuttumattomana.

Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 5,442 (6,224 v. 1936).

Aikuisille sekä toiselta puolen lapsille ja nuorisolle v. 1937 annettujen kirjalainojen välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta:

	Kirjalainoja aikuisille		Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle		Kirjalainoja kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	410,230	81.5	93,329	18.5	503,559
Kallion haarakirjasto	183,331	73.4	66,338	26.6	249,669
Töölön »	38,957	65.9	20,131	34.1	59,088
Vallilan »	34,115	65.4	18,023	34.6	52,138
Käpylän »	12,723	61.7	7,907	38.3	20,630
Pasilan »	9,230	65.6	4,837	34.4	14,067
Yhteensä	688,586	76.6	210,565	23.4	899,151

V. 1936 lainattiin aikuisille 763,263 nidosta eli 76.5 % sekä lapsille ja nuorisolle 234,600 nidosta eli 23.5 %. Aikuisten sekä lasten ja nuorison lainauksen välinen suhde muuttui siis vähäisessä määrin aikuisten eduksi.

Romaani- ja kertomuskirjallisuuden sekä muun kirjallisuuden lainauksen välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myös on otettu huomioon aikuisille sekä toiselta puolen lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

	Kirjalainoja aikuisille				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle				Kirjalainoja kaikkiaan			
	Romaani-kirjallisuus		Muu kirjallisuus		Kertomuskirjallisuus		Muu kirjallisuus		Romaani- ja kertomuskirjallisuus		Muu kirjallisuus	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	236,156	57.6	174,074	42.4	65,179	69.8	28,150	30.2	301,335	59.8	202,224	40.2
Kallion haarakirjasto ...	115,918	63.2	67,413	36.8	51,278	77.3	15,060	22.7	167,196	67.0	82,473	33.0
Töölön »	25,120	64.5	13,837	35.5	14,971	74.4	5,160	25.6	40,091	67.8	18,997	32.2
Vallilan »	21,346	62.6	12,769	37.4	14,017	77.8	4,006	22.2	35,363	67.8	16,775	32.2
Käpylän »	8,193	64.4	4,530	35.6	6,137	77.6	1,770	22.4	14,330	69.5	6,300	30.5
Pasilan »	5,370	58.2	3,860	41.8	3,715	76.8	1,122	23.2	9,085	64.6	4,982	35.4
Yhteensä	412,103	59.8	276,483	40.2	155,297	73.8	55,268	26.2	567,400	63.1	331,751	36.9

V. 1936 lainattiin kaikkiaan 630,009 nidosta eli 63.1 % romaani- ja kertomuskirjallisuutta sekä 367,854 nidosta eli 36.9 % muuta kirjallisuutta. Verrattaessa käy selville että kertomusvuonna esiintynyt lainausliikkeen väheneminen kohdistui tasan sekä romaani- ja kertomuskirjallisuuteen että myös muuhun kirjallisuuteen. Aikuisille lainatun tietokirjallisuuden lainausprosentti kohosi 39.7:stä v. 1936 40.2:een kertomusvuonna, kun taas lapsille ja nuorisolle annettun tietokirjallisuuden lainausprosentti aleni 27.6:sta v. 1936 26.2:een kertomusvuonna.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulukko:

	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinavianen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainoja kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	289,649	57.5	191,041	37.9	22,869	4.6	503,559
Kallion haarakirjasto	224,778	90.0	24,891	10.0	—	—	249,669
Töölön »	37,667	63.7	21,421	36.3	—	—	59,088
Vallilan »	43,794	84.0	8,344	16.0	—	—	52,138
Käpylän »	17,671	85.7	2,959	14.3	—	—	20,630
Pasilan »	12,357	87.8	1,710	12.2	—	—	14,067
Yhteensä	625,916	69.6	250,366	27.9	22,869	2.5	899,151

Kaikilta lainausosastoilta annettiin v. 1936 lainaksi suomenkielistä kirjallisuutta 684,334 nidosta, 68.6 %, skandinavista kirjallisuutta 288,753 nidosta, 28.9 %, sekä muunkielistä kirjallisuutta 24,776 nidosta, 2.5 %. Skandinavisen kirjallisuuden lainaus väheni niin muodoin kertomusvuonna tuntuvammin kuin suomenkielisen kirjallisuuden lainaus. Muunkielisen kirjallisuuden lainausta osoittava prosenttiluku pysyi muuttumattomana.

Kirjavaraston eri osastoista lainattujen nidosten luku ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	Pää- kirjasto	Kallion	Töölön	Vallilan	Käpylän	Pasilan	Kirja- lainoja kaik- kiaan	%
	haarakirjasto							
I. Uskontoa	6,915	1,365	299	292	109	60	9,040	1.0
II. Historiaa, arkeologiaa ja elämäkertoja	44,495	18,400	5,902	4,549	1,585	1,295	76,226	8.5
III. Maantietoa, kansatie- dettä, antropologiaa ja matkakertomuksia	34,494	21,917	5,242	4,450	1,720	1,343	69,166	7.7
IV. Romaaneja, kertomuk- sia ja satuja	301,335	167,196	40,091	35,363	14,330	9,085	567,400	63.1
V. Runoja, näytelmiä, albu- meja sekä kirjallisuus- historiaa ja taidetta	31,326	11,752	2,202	2,094	654	797	48,825	5.4
VI. Luonnontiedettä, mate- matiikkaa, lääketiedettä ja teknologiaa	28,073	10,401	2,062	2,077	838	472	43,923	4.9
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysy- myksiä ja taloutta	18,388	5,426	728	755	399	216	25,912	2.9
VIII. Kielitiedettä	11,207	3,850	592	375	206	153	16,383	1.8
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, kirja- ja kir- jastotiedettä, urheilua sekä muita ja sekalai- sia aineita	27,326	9,362	1,970	2,183	789	646	42,276	4.7
Yhteensä	503,559	249,669	59,088	52,138	20,630	14,067	899,151	100.0

V. 1936 olivat eri kirjallisuusosastoista annettujen lainain prosenttiluvut 1.0, 8.7, 7.9, 63.1, 5.4, 4.8, 2.8, 1.7 ja 4.6. Kertomusvuonna lisääntyivät siis suhteellisesti osastoista VI, VII, VIII ja IX annetut lainat, kun taas osastoista II ja III annetut lainat suhteellisesti vähenivät. I, IV ja V osastoon kuuluvan kirjallisuuden lainausta koskevat prosenttiluvut pysyivät muuttumattomina.

Kirjakokoelmia annettiin lainaksi kunnalliskotiin, yleiseen sairaalaan, Marian sairaalaan ja Kivelän sairaalaan.

Seikkaperäinen, lainausliikettä valaiseva tilasto ilmenee taululiitteestä II.

Kertomusvuonna lainaksi annetuista kirjoista on 211 palauttamatta. Näistä oli 179 lainattu pääkirjastosta, 22 Kallion haarakirjastosta, 5 Töölön haarakirjastosta ja 5 Vallilan haarakirjastosta.

Lainaaajat. Kotilainoja sai kaikkiaan 45,319 henkilöä, joista 7,206 oli uusia lainaajia. Seuraavassa taulukossa esitetään lainaajia koskevia tietoja:

	Miehiä			Naisia			Lapsia ja nuorisoa			Lainaa- jia kaikkiaan
	Ruumiil- lisen työn tekijöitä	Muita	Yhteensä	Ruumiil- lisen työn tekijöitä	Muita	Yhteensä	Poikia	Tytöitä	Yhteensä	
Lainaaajia, joiden äidinkieli oli suomi										
Pääkirjasto	3,258	3,798	7,056	2,709	4,867	7,576	1,059	629	1,688	16,320
Kallion haarakirjasto ...	2,579	1,384	3,963	2,256	1,620	3,876	1,185	892	2,077	9,916
Töölön » ...	263	218	481	359	406	765	461	220	681	1,927
Vallilan » ...	557	102	659	345	155	500	255	180	435	1,594
Käpylän » ...	78	166	244	201	90	291	199	137	336	871
Pasilan » ...	150	35	185	104	52	156	63	66	129	470
Yhteensä	6,885	5,703	12,588	5,974	7,190	13,164	3,222	2,124	5,346	31,098
Lainaaajia, joiden äidinkieli oli ruotsi										
Pääkirjasto	1,179	3,205	4,384	824	4,837	5,661	667	490	1,157	11,202
Kallion haarakirjasto ...	237	232	469	177	338	515	93	97	190	1,174
Töölön » ...	107	148	255	105	315	420	147	131	278	953
Vallilan » ...	82	23	105	53	42	95	54	49	103	303
Käpylän » ...	10	59	69	30	33	63	42	49	91	223
Pasilan » ...	17	17	34	10	14	24	11	10	21	79
Yhteensä	1,632	3,684	5,316	1,199	5,579	6,778	1,014	826	1,840	13,934
Lainaaajia, joiden äidinkieli oli jokin muu kieli										
Pääkirjasto.....	8	112	120	1	149	150	8	9	17	287
Lainaaajia kaikkiaan										
Pääkirjasto	4,445	7,115	11,560	3,534	9,853	13,387	1,734	1,128	2,862	27,809
Kallion haarakirjasto...	2,816	1,616	4,432	2,433	1,958	4,391	1,278	989	2,267	11,090
Töölön » ...	370	366	736	464	721	1,185	608	351	959	2,880
Vallilan » ...	639	125	764	398	197	595	309	229	538	1,897
Käpylän » ...	88	225	313	231	123	354	241	186	427	1,094
Pasilan » ...	167	52	219	114	66	180	74	76	150	549
Yhteensä	8,525	9,499	18,024	7,174	12,918	20,092	4,244	2,959	7,203	45,319

V. 1936 oli lainaaajien lukumäärä 46,664, joista 31,272:lla eli 67.0 %:lla oli äidinkielenään suomi, 15,122:lla eli 32.4 %:lla ruotsi ja 270:llä eli 0.6 %:lla jokin muu kieli. Vastaavat, kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 68.6, 30.8 ja 0.6. Suomenkielisten lainaaajien lukumäärä lisääntyi siis jälleen suhteellisesti, kun taas ruotsinkielisten lainaaajien luku suhteellisesti väheni ja muiden lainaaajien prosenttiluku pysyi muuttumattomana. Aikuisten ja nuorten lainaaajien suhdeluku muuttui aikuisten eduksi; aikuisten prosenttiluku oli 84.1 (83.8 v. 1936) sekä lasten ja nuorison 15.9 (16.2 v. 1936). Ruumiillisen työn tekijöihin kuuluvien aikuisten lainaaajien prosenttiluku oli 41.2 oltuaan 41.1 v. 1936 ja muiden aikuisten lainaaajien 58.8 oltuaan 58.9 v. 1936. Miesten ja naisten lukumäärää osoittavat prosenttiluvut olivat: edellisten 47.3 (48.0 v. 1936) ja jälkimmäisten 52.7 (52.0 v. 1936). Nuorista lainaaajista oli 58.9 % (59.4 v. 1936) poikia ja 41.1 % (40.6 v. 1936) tyttöjä.

Lukusalit. Pääkirjaston opintosali oli avoinna 354 päivää, kun taas muut lukusalit olivat yleisön käytettävissä 355 päivää. Kallion haarakirjaston aikuisten lukusali pidettiin yleisölle avoinna 354, lasten lukusali

340 ja sanomalehtisalit 355 päivää. Töölön haarakirjaston sanomalehtisali oli yleisölle avoinna 355 ja lasten lukuhuone 354 päivää. Vallilan haarakirjaston vastaavat aukiolopäivien luvut olivat 353 ja 349, Käpylän haarakirjaston vastaavasti 350 ja 349 sekä Pasilan haarakirjaston vastaavasti, 356 ja 354. Pienien haarakirjastojen aukiolopäivien lukumäärässä esiintyvä erillaisuus johtuu pääasiallisesti siitä, että niissä suoritettiin vuoden kuluessa korjaustöitä. Eteläinen lukuhuoneisto pidettiin avoinna 355 päivää.

Päivittäinen aukioloaika oli sama kuin edellisenäkin vuonna.

Lukusalikäyntien lukumäärä ¹⁾ v. 1937 ja 1936 selviää seuraavasta taulukosta:

	Opintosali		Aikuisten lukusalit		Sanomalehtisalit		Lasten lukuhuoneet		Käyntejä kaikkiaan	
	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936
Pääkirjasto	39,721	41,997	37,640	42,778	275,282	277,868	67,026	67,792	419,669	430,435
Haarakirjasto,										
Kallion	—	—	25,788	28,470	309,226	338,857	49,019	62,847	384,033	430,174
Töölön	—	—	—	—	153,734	145,858	23,671	22,022	177,405	167,880
Vallilan	—	—	—	—	149,001	167,822	29,388	32,069	178,389	199,891
Käpylän	—	—	—	—	69,942	69,417	6,797	6,097	76,739	75,514
Pasilan	—	—	—	—	17,652	29,152	9,230	6,424	26,882	35,576
Eteläinen luku-										
huoneisto	—	—	—	—	—	—	—	—	216,028	209,065
Yhteensä	39,721	41,997	63,428	71,248	974,837	1,028,974	185,131	197,251	1,479,145	1,548,535

Lukusalikäyntien päivittäinen keskimäärä oli seuraava:

	1937	1936
Pääkirjasto	1,182	1,209
Kallion haarakirjasto	1,088	1,218
Töölön »	500	472
Vallilan »	506	561
Käpylän »	219	215
Pasilan »	76	100
Eteläinen lukuhuoneisto	609	587
Yhteensä	4,180	4,362

Vuoden varrella ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli lukusaleissa yleisön käytettävissä seuraava määrä:

	Aikakauslehtiä,		Sanomalehtiä,	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	344	385	63	85
Kallion haarakirjasto	133	169	40	79
Töölön »	51	57	20	24
Vallilan »	51	61	21	35
Käpylän »	38	40	16	20
Pasilan »	40	42	16	16
Eteläinen lukuhuoneisto	42	45	18	36

¹⁾ Taulukossa ilmoitetut käyntien määrät sanomalehtisaleissa sekä eteläisessä lukuhuoneistossa, samoin kuin Töölön, Vallilan, Käpylän ja Pasilan haarakirjastojen lasten lukuhuoneiden vastaavat luvut, eivät ole täysin tarkat, käynnit kun on merkitty mekaanisin laskukoein.

Satuillat. Talven, kevään ja syksyn kuluessa järjestettiin pääkirjastossa 37 suomenkielistä ja 36 ruotsinkielistä sekä Kallion haarakirjastossa 25 suomenkielistä ja 8 ruotsinkielistä satuiltaa lapsille.

Kirjavarasto. Kaupunginvaltuuston v. 1934 vahvistamien kirjavaraston tarkastusta koskevien säännösten mukaisesti toimittivat virkailijat kesäkuussa kirjallisuusryhmään IV (H-K sekä kaikki vieraskieliset kirjat tässä osastossa) kuuluvien kirjojen tarkastuksen. Inventtaustarkastajina olivat samoin kuin aikaisemminkin filosofianmaisterit C.-R. Gardberg ja S.-K. Kilpi. Tarkastuksen perusteella poistettiin puuttuneet 462 nidosta, joista 436 oli kuulunut pääkirjaston, 6 Kallion haarakirjaston, 1 Töölön haarakirjaston ja 19 Käpylän haarakirjaston kirjavarastoon. Paitsi näitä poistettiin luetteloista 270 v. 1933 lainattua kirjaa, joita ei kirjaston ollut onnistunut saada takaisin. Näistä oli 218 lainattu pääkirjastosta, 29 Kallion haarakirjastosta, 3 Töölön haarakirjastosta, 7 Vallilan haarakirjastosta, 10 Käpylän haarakirjastosta ja 3 Pasilan haarakirjastosta. Lisäksi poistettiin 3,163 lainausliikkeessä kulunutta kirjaa, joista 1,987 oli pääkirjaston, 832 Kallion haarakirjaston, 35 Töölön haarakirjaston, 218 Vallilan haarakirjaston, 89 Käpylän haarakirjaston ja 2 Pasilan haarakirjaston kirjoja. Kertomusvuonna poistettiin täten kaikkiaan 3,895 nidosta. Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 12,563 uutta nidosta. Luetteloitu kirjavarasto käsitti vuoden alussa 224,740 nidosta. Vuoden päättyessä oli nidosten lukumäärä 233,408, joista 122,361 eli 52.4 % oli suomenkielistä ja 102,384 eli 43.9 % oli skandinavisista sekä 8,663 eli 3.7 % muunkielistä (saksan-, ranskan-, englannin- ja vironkielistä) kirjallisuutta. Vastaavat v:n 1936 prosenttiluvut olivat 52.4, 44.0 ja 3.6.

Kirjavarasto jakautui vuoden lopussa eri kirjallisuusryhmiin seuraavasti:

	Nidoksia	%
I. Uskontoa	7,784	3.3
II. Historiaa, arkeologiaa ja elämäkertoja	22,080	9.5
III. Maantietoa, kansatiedettä, antropologiaa ja matkakertomuksia	13,363	5.7
IV. Romaaneja, kertomuksia ja satuja	89,062	38.2
V. Runoja, näytelmiä, albumeja sekä kirjallisuus-historiaa ja taidetta	26,396	11.3
VI. Luonnontiedettä, matematiikkaa, lääketiedettä ja teknologiaa	13,692	5.9
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	14,503	6.2
VIII. Kielitiedettä	3,759	1.6
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, kirja- ja kirjastotiedettä, urheilua sekä muita ja sekalaisia aineita	14,411	6.2
X. Lukusaleihin sijoitettua kirjallisuutta (haku-teoksia, sidottuja aikakauslehtiä ja sanomalehtiä y.m.)	28,358	12.1
Yhteensä	233,408	100.0

Vastaavat prosenttiluvut v:ltä 1936 olivat 3.3, 9.4, 5.6, 38.4, 11.4, 5.8, 6.2, 1.6, 6.1 ja 12.2.

Pääkirjaston ja eri haarakirjastojen kesken kirjavarasto jakautui seuraavasti:

	1937		1936	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	136,292	58.4	131,413	58.5
Kallion haarakirjasto	56,592	24.3	54,537	24.3
Töölön »	16,492	7.1	15,794	7.0
Vallilan »	12,933	5.5	12,490	5.6
Käpylän »	7,080	3.0	6,829	3.0
Pasilan »	3,976	1.7	3,634	1.6
Eteläinen lukuhuoneisto	43	0.0	43	0.0
Yhteensä	233,408	100.0	224,740	100.0

Kirjavarasto, jonka arvo vuoden alussa laskettiin 5,263,950 markaksi, arvioitiin vuoden lopussa 5,586,010 markaksi.

Kirjalahjat. Ennen kaikkea mainittakoon Ranskan lähetystön vuoden lopulla antama tieto siitä, että kirjasto saa Ranskan valtiolta lahjana n. 10,000 frangin arvoisen kokoelman ranskalaista kirjallisuutta. Kirjastolla oli myöskin tilaisuus laatia kokoelman kokoonpanoa koskeva ehdotus.

Kirjastolle ovat antaneet kirjalahjoja kirjailijat C. Benedict, professori C. von Bonsdorff, Christian science-yhdistys (Helsinki), herra E. Edelman, eduskunnan kirjasto, filosofianmaisteri C.-R. Gardberg, haarakirjastonjohtajat E. Grönroos ja M. Hagman, herra S. Ilmonen, Japanin Helsingin-lähetystö, kirjailija H. B. Lister, Lundin yliopiston kirjasto, kenraalitar C. Löfström, kirjailijatar H. Martin, herra J. B. Murray, Kustannus oy. Otava, herra J. Poikonen, Suomen Bukarestin pääkonsulinvirasto, neiti M. Teräskeli, Upsalan yliopiston kirjasto, neiti S. Walli ja valtioneuvoston julkaisuvirasto.

Kirjasto sai myös korvauksetta julkaisuja, joita olivat toimittaneet Arbetarnes bildningsförbund (Tukholma), Deichmanin kirjasto (Oslo), Deutsche Schule (Helsinki), eduskunnan kirjasto, Osuusliike Elanto, Göteborgin kaupunginkirjasto, Helsingin kauppiaitten kauppakoulu, Helsingin kaupungin huoltolautakunta, Helsingin kaupungin kirjapainokoulu, Helsingin kaupungin rahatoimisto, Helsingin kaupungin teknilliset laitokset, Helsingin kaupungin tilastotoimisto, Helsingin kaupunginhallitus, Helsingin säästöpankki, Hälsingborgin kaupunginkirjasto, International Conciliation (Carnegie Endowment for International Peace), kansainvälinen sosiaalipoliittisen yhteistyön valtuuskunta (Tukholma), kouluhallitus, kunnallinen keskustoimisto, Kuopion kaupunginkirjasto, maanmittaushallitus, metsätieteellinen tutkimuslaitos, Moskovan yliopiston paleontologinen laboratorio, Nuorten miesten kristillinen yhdistys (Helsinki), Odensen keskuskirjasto, Kustannus oy. Otava, Oulunkylän ruotsinkielinen yhteiskoulu, Pelastusarmeija, Oy. Pohjoismaiden yhdyspankki, Porin kaupunginkirjasto, posti- ja lennätinlaitos, postisäästöpankin hallitus, Rake oy., rautatiehallitus, Ruotsalaisen kirjallisuuden seura, Secretaria de educacion (Cuba), siviiliviraston leski- ja orpokassa, sosialiministeriö, Suomalainen partio-poikaliitto, Suomen maalarintyönantajien liitto, Suomen maataloustieteellinen seura, Suomen matkailijayhdistys, Suomen meripelastusseura, Suomen pankki, Suomen paperitehtaitten yhdistys, Suomen teollisuusliitto, Keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomi, Tampereen kaupunginhallitus, Tampereen kaupunginkirjasto, The Carnegie United Kingdom Trust, Tukholman kau-

punginkirjasto, tullihallituksen tilastokonttori, Turun kaupunginhallitus, Turun kaupunginkirjasto, Turun yliopisto, Upsalan yliopiston kirjasto, Vaasan kaupunginkirjasto, valtion kirjastotoimisto, Viipurin kaupunginhallitus, Viipurin kaupunginkirjasto ja yhdistys Ålands vänner sekä seuraavien aikakaus- ja sanomalehtien toimitukset: Aikain vartija, Bank of Finland, Barnens missionstidning, Christian Science Sentinel, Deutsche Allgemeine Zeitung, Elanto, Fama, Finlands försäkringstidskrift, Forstlig tidskrift, Freies Deutschland, Helsingin N.M.K.Y:n kuukauslehti, Herää valvomaan, Hissbladet, Hissilehti, Hufvudstadsbladet, Industritidningen, Inner Culture, Japan in Pictures, Kevätkylvö, Kirjasanommat, Kirjatyö—Bokarbete, Kirjojen maailma, Korsets budskap, Kuulovikainen, Kuva, Labor, Lasten Lähetyslehti, Leipuri, Maan suola, Mercator, Merimiehen ystävä, Metsätaloudellinen aikakauskirja, Missionstidning för Finland, Nuorten Pellervo, Nykyhetki, Otava, Pirkka, Pohjantähti, Prager Presse, Ristin voitto, Sisu-uutiset, Sjömansvännen, Sosialinen aikakauskirja — Social tidskrift, Suomalainen ylioppilas, Suomen kulkuneuvot, Suomen lähetysseurien, Suomen matkailu, Suomen pienviljelijä, Suomen ravintolalehti, Säästöpankki, Teknikervärlden, Teollisuuslehti, Teosofi, Teosofiskt forum, Terveys, The Baltic Times, The Herald of Christian Science, The Warsaw Weekly, Tikkurilan viesti, Tuberkuloosilehti, Tuberkulosbladet, Turistliv i Finland, Työrintama, Unitas, Uskon sanoma, Vakuutussanomaa, Wandlung, Vapaa katolinen kirkko ja Veikko.

Painosta julkaistiin kolme v. 1936 kirjastoon hankitun kirjallisuuden lisäluetteloja, joista ensimmäinen käsitti suomen- ja vironkielisen kirjallisuuden, toinen ruotsin-, tanskan- ja norjankielisen sekä kolmas saksan-, ranskan- ja englanninkielisen kirjallisuuden. Lisäksi julkaistiin painosta suomenkielinen kertomus kirjaston toiminnasta v. 1936.

Tulot. Kirjaston tulot nousivat 117,442: 90 markkaan vastaten 111,462: 30 markkaa v. 1936. Kallion haarakirjastosta varastettiin murtautumalla 300 markkaa. Kaupunginhallituksen määräyksen mukaisesti poistettiin tileistä varastettu määrä, joten kaupungin rahatoimistoon suoritettiin täten 117,142: 90 markkaa.

Pääkirjaston ja haarakirjastojen tulojen jakautuminen selviää seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Pää- kirjasto	haarakirjasto						Tuloja kaikkiaan
		Markkaa ja penniä						
Tammikuu	9,898 —	1,923 85	422 60	226 40	82 70	219 30	1) 12,952 35	
Helmikuu	5,763 75	1,221 85	280 —	147 60	116 40	242 15	7,771 75	
Maaliskuu	8,554 05	1,941 90	364 10	198 15	100 70	226 55	11,385 45	
Huhtikuu	7,478 95	1,641 80	345 10	143 —	90 30	222 60	9,921 75	
Toukokuu	8,637 —	2,112 60	384 60	206 60	105 50	273 60	11,719 90	
Kesäkuu	5,733 35	1,412 65	228 50	288 90	80 70	275 40	8,019 50	
Heinäkuu	6,366 70	1,715 95	300 40	239 30	227 70	233 10	9,083 15	
Elokuu	5,241 15	1,400 80	399 —	261 50	78 —	234 60	7,615 05	
Syyskuu	5,815 15	1,407 65	310 90	250 55	70 30	304 50	8,159 05	
Lokakuu	6,346 40	1,675 80	228 70	213 55	75 —	216 —	8,755 45	
Marraskuu	6,453 70	1,479 80	252 60	215 05	68 50	235 30	8,704 95	
Joulukuu	2) 10,162 95	1,884 90	448 80	327 25	134 50	206 40	1) 13,354 55	
Yhteensä	86,451 15	19,819 55	3,965 30	2,717 85	1,230 30	2,889 50	1) 117,442 90	

¹⁾ Ks. seur. siv. alav. 1. — ²⁾ S:n alav. 2.

Tuloerä	Pää- kirjasto	Kallion								Töölön	Vallilan	Käpylän	Pasilan	Tuloja kaikkiaan
	haarakirjasto													
	Markkaa ja penniä													
Sakkoja	79,350	80	16,898	70	3,738	30	2,332	85	1,046	50	568	50	103,935	65
Suomenkielisten luetteloiden myynti	212	—	1,472	—	26	—	89	50	14	—	30	—	1,843	50
Ruotsinkielisten luetteloiden myynti	393	—	208	—	30	—	31	—	—	—	2	—	664	—
Vieraskielisten luetteloiden myynti	48	—	—	—	—	—	1	50	—	—	—	—	49	50
Erääntyneitä vakuutuksia ..	1,610	—	103	—	—	—	40	—	—	—	—	—	1,753	—
Sekalaisia tuloja	²⁾ 4,837	35	1,137	85	171	—	223	—	169	80	2,289	—	¹⁾ 9,197	25
Yhteensä	86,451	15	19,819	55	3,965	30	2,717	85	1,230	30	2,889	50 ¹⁾	117,442	90

Lainanottajat maksoivat sakkoja 66,916 tapauksessa. Kaupungin rahatoimistoon suoritettujen, erääntyneiden vakuuksien lukumäärä oli 70. Luetteloita myytiin kaikkiaan 1,178, joista 818 käsitti suomen- ja vironkielistä kirjallisuutta (A-ryhmä), 327 pääasiallisesti ruotsinkielistä (B-ryhmä) ja 33 yksinomaan saksan-, ranskan- ja englanninkielistä kirjallisuutta (C-ryhmä). Myydyt luettelot jakautuivat hintaansa ja laatuunsa nähden seuraavasti:

Luettelon hinta, mk					Luettelon hinta, mk				
A-ryhmä	B-ryhmä	C-ryhmä	Yhteensä		A-ryhmä	B-ryhmä	C-ryhmä	Yhteensä	
1: —	75	2	—	77	3: —	—	2	—	2
1: 50	—	—	33	33	5: —	7	—	—	7
2: —	707	322	—	1,029	12: —	26	1	—	27
2: 50	3	—	—	3	Yhteensä	818	327	33	1,178

Kadonneiden ja vahingoittuneiden kirjain korvausrahoja kertyi 4,246: 90 markkaa. Säästöä v:ltä 1936 oli 13: 75 markkaa. Näillä varoilla hankittiin uutta kirjallisuutta ja lunastettiin aikaisemmin korvattuja kirjoja 4,251: 60 markan arvosta. Säästöä v:een 1938 jäi täten 9: 05 markkaa.

Menot ³⁾ ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon on myös otettu kirjastolle myönnetty määrärahat:

	Määräraha, mk	Menot, mk
Palkat, palkkiot ja sairasapu	1,891,721: —	1,861,415: 05
Vuokrat	537,520: —	537,520: —
Lämpö	69,345: —	69,179: 45
Valaistus	76,650: —	63,037: 10
Siivous	11,300: —	10,213: 10
Vedenkulutus	2,500: —	1,741: 60
Puhtaanapito	14,600: —	11,497: —
Kalusto	13,900: —	13,586: 60
Sidonta- ja painatuskulut	265,000: —	⁴⁾ 264,992: 15
Tarverahat	18,400: —	17,563: 25
Kirjallisuus	550,000: —	549,998: —
Yhteensä	3,450,936: —	3,400,743: 30

¹⁾ Tähän sisältyvät eteläisen lukuhuoneiston tulot (tammikuussa 179: 50 mk, joulukuussa 189: 75 mk, kaikkiaan 369: 25 mk. — ²⁾ Tähän sisältyy valtion kirjasto- toimiston suorittama vuokra 2,000 mk. — ³⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut. — ⁴⁾ 227,614: 75 mk on käytetty sidonta- ja 37,377: 40 mk painatuskuluihin.

Kaupungin avustamat yritykset. Yhdistykset »Kirjoja sokeille» ja »Brage» sekä »Suomen työväen arkisto» ja »Kasvatusopillinen lukusali ja kirjasto» nimiset laitokset, joille kaupunginhallitus oli myöntänyt apurahoja yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamiseksi varatusta määrärahasta, olivat kertomusvuonna kirjaston johtokunnan valvonnan alaisina apurahojen käyttöön nähden.
